

KARADENİZ'İN İNCİSİ İNEBOLU YÖRESİNDE DANTEL PERDELER

LACE CURTAINS IN REGION OF İNEBOLU THE PEARL OF BLACK SEA

КРУЖЕВНЫЕ ЗАНАВЕСЫ ОКОЛО ЖЕМЧУЖИНЫ ЧЕРНОГО МОРЯ В ОКРЕСТНОСТЯХ İNEBOLU

Dr. Zeynep BALKANAL*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, İnebolu Yöresinde bulunan dantel perdelerin özelliklerini, teknik, bezeme, araç-gereç, kompozisyon açılarından belgelemektir. Araştırmada İnebolu Yöresinde bulunan 16 adet dantel perde üzerinde çalışılmıştır. Hazırlanan gözlem fişine dantellerin özellikleri işlenmiş ve bu bilgiler değerlendirilmiştir.

Dantel perdelerin kullanım yerlerine göre en-boy ölçülerinin farklı boyutlarda olduğu, perdelerde genellikle bağlantılı düzgün sıralamalı ve atlamalı kompozisyon düzeninin tercih edildiği tespit edilmiştir. Geometrik ve bitkisel bezemelerin yoğun olduğu dantel perdelerde, zincir, kroşe, trabzan, britleri çaprazlama, sık ilmek teknikleri kullanılmıştır. Örgü aracı olarak tığ, gerci olarak ta 50-60 ve 70 numara pamuk iplikleri kullanılmıştır.

Dantel perde örneklerinde konu olarak bitkisel, geometrik, nesneli ve figürlü bezemelere yer verilmiştir. Bitkisel bezemelerde, gül, lale, papatya çiçekleri, kiraz, yaprak ve kıvrık dallar, geometrik bezemelerde, düz çizgi, zigzag ve diyagonal şekiller, nesneli bezemelerde kalp, fiyonk ve püskül, figürlü bezemelerde ise kelebek motifleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: El sanatları, dantel, maddi kültür, sanat.

ABSTRACT

The aim of this study is to document the properties of lace curtains in the region of Inebolu in terms of technique, decoration, equipments, and composition. In this research, it is studied on 16 lace curtains which are in region of Inebolu. It is written the properties of laces to prepared observation forms and these information are evaluated.

It is determined that lace curtains length and breadth measurements are different in terms of their places of usage and it is usually preferred order of connected regular sorted and skipped composition in these curtains. It is used the techniques of chain, crochet, handrail, close loop in lace curtains which is rich in terms of geometrical and herbal

---

* Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitimi Bölümü Tekstil Dokuma Örgü Anabilim Dalı-Ankara/TÜRKİYE

decorations. The number of 50-60 and 70 cotton fibers are used as material. Awl is used as tool.

It is included vegetative, geometrical, transitive and figurative decoration as a subject in samples of laces. Rose, tulip, flower of chamomile, cherry, leaves and folded branches are included in vegetative decoration. Straight, zigzag, and diagonal figures are included in geometrical decoration. Hearts, ties and tassels are included in transitive decoration. And finally butterfly motifs are included in figurative decorations.

Key Words: Handcrafts, laces, materialistic culture, art

РЕЗЮМЕ

Цель этой работы, документировать все кружевные занавесы находящиеся в Окрестностях Инеболу с точки зрения их особенности, техники, украшения, материала и композиции составления. Мы провели исследование над 16 кружевными занавесами, которые находятся в окрестностях Инеболу. К приготовленной карточке наблюдения были прикреплены особенности кружево и потом эти сведения обработаны.

Размер ширины и высоты кружевных занавес изменчива по мере своего использования, также зафиксировано что на занавесах обычно предпочитали связанный без недостатков в ряд и перепрыгивающий порядок композиций. В кружевных занавесах очень много геометрических и растительных орнаментов, использована также такая техника как цепь, крюк, балюстрада, завязка узлов. В качестве средства плетения использована вязальная спица, а как материал хлопковые нити 50-60 и 70'ых номеров.

В примерах кружевных занавесах были использованы растительные, геометрические, предметные и фигурные орнаменты. В растительных орнаментах использованы цветки роз, тюльпанов, ромашок, вишня, листок и скрученный сук, а в геометрических орнаментах, прямая линия, зигзаги и диагональные формы, в предметных орнаментах сердце, бант и бахрома, а в фигурных орнаментах мотивы бабочки.

Ключевые Слова: Кустарное ремесло, кружево, материальная культура, искусство.

GİRİŞ

El sanatlarımız yüzyıllar boyu Türk kültür ve sanat anlayışını kendine özgü bir desen, renk ve uygulama tekniğiyle ortaya koymuştur. Türk halkının yaratıcılık fikrini geliştirmiş, milli sanat zevkinin kuşaklara aktarılmasında geleneğe ve yöreye dayanan anlatımıyla dönemlerin en iyi yansıtıcısı olmuştur.

Anadolu insanı doğası ve çevresi ile kendi dünya görüşünü ve hayat felsefesini sanattaki yetenek ve becerisi ile birleştirip yeryüzünde eşine az rastlanır zenginlikte bir kültür hazinesi yaratmıştır. Örme sanatı geleneklerimize bağlı olarak sürdürülmüş, Türk kadınının üstün zevkini, duygularını, düşüncelerini aktarmada önemli bir araç olmuştur.

El sanatları içinde önemli bir yere sahip olan danteller yapım tekniğinin kolaylığı, dinlendiriciliği ve zarif görünüşü ile her devirde varlığını korumuştur. İnsanların giyim kuşamlarını, evlerini vb. süslemeleri çok eski devirlere kadar gitmektedir. Çeşitleri çok

fazla olan süslemeler arasında dantellerde yer almaktadır. Bu zarif süsleme çeşidi yüzyıllardan beri giyim süslemede, örtü kenarlarında, yatak ve yastık kenarlarında vb. sevilerek kullanılmaktadır.

Süslenme ve süsleme arzusu insanların yaratılmasıyla başlar. İnsanlar süslenmek ve süslemek isteği ile her dönemde yenilikler yapmış, giyimlerini, evlerini, kullandıkları eşyaları süslemek için çaba göstermişler ve süslenmeyi sanat haline getirmişlerdir (Eronç, 1984: 3).

Örmeciliğin insanlığın örtünme ihtiyacını hissettiği zamanla başladığı; zevk ve beğenme kabiliyetlerinin artmasıyla da geliştiği söylenebilir. Ancak değişik tarihi belgeler ve mesleki kaynaklar zaman olarak M.Ö.3-5 bin yıllarını başlangıç tarihi ve Orta Asya, Çin ve Mısır'daki yaşamış toplumları da ilk örmeyi uygulayan insanlar diye bildirmektedir. Bunun zamanla iplik, tığ, mil, şiş gibi örücü araç ve gereçlere bağlı olarak; kullanma ihtiyaçlarına ve iplik malzemesine göre de ilerleme gösterdiği söylenebilir (Tasmacı, 1984: 234).

Barışta (1984: 32), “Divan-ü Lugat-it Türk’de Dokuma ve Dokumanın Üzerine Yapılan Bezemeler Çevresinde Kümelenen İfadeler” adlı bildirisinde, “M.Ö. I. yüzyıldan kalan Hun mezarlarından çıkarılmış parçalarla başlatılabilir, günümüze değin devam ettirebileceğimiz örücülük, işlemecilik ve dokumacılık örnekleri Türklerde bu sanat dallarının yüzyıllar boyu süre gelen geleneksel sanat dalları olduğunu ortaya koymaktadır” açıklamasıyla örücülüğün çok eski tarihlerde varlığına işaret etmektedir.

Özbel (1951) “Oya ve Oya Çeşitleri” isimli kitabında; “Örgülerin Avrupa’da zuhuruna ve menşesine ait rastlanan incelemelerde bazı örgü adlarının Ege masallarında geçtiği ve eski örneklerin balık ağları olduğu gösterilmiştir. 1905’de Menfiz kazılarında bulunmuş örneklerden de bu sanatın milattan 2000 yıl evveline ait olduğu tespit edilmiştir. Diğer bazı kayıtlarda da, iğne ile yapılan örgülerin 12.yüzyılda Anadolu’dan Yunanistan’a ve oradan da İtalya yolu ile Avrupa’ya geçtiği yazılıdır. Tığ işlerini Araplar İspanya’da tamim etmişler ve diğer bazı örgüler de, Doğu Asya’dan Kırım yoluyla, Orta Avrupa’ya geçmiş ve oradan diğer Avrupa memleketlerine yayılmıştır. Evvela Çekoslovakya’da geniş bir el sanayi halinde işlenmiş olan dantel, Avrupa’da önemli bir kazanç teminine yol açmış ve memleketler arasında büyük bir rekabetle uzun müddet ehemmiyetli bir konu olarak üzerinde durulmuştur” ifadesi ile örgü ve dantellerin tarihi hakkında bilgi vermektedir.

Osmanlı İmparatorluğu’nda ise, bazı batılı kaynaklarda Tunus ilmeği (Crochet Tunisien) olarak geçen ilmek biçimi Osmanlı İmparatorluğu’nun bir parçası olan Tunus’ta tığ işi yapıldığını ve tığ işi ile Tunus’un uluslararası bir üne sahip olduğunu göstermektedir (Dilmont, 1951: 310).

El sanatlarının en önemli ve renkli türlerinden biri de örme sanatıdır. Tığ veya şişle yapılan bu işler geleneksel ve primitif süslemeleri ile halk arasında yaygın bir özelliktedir. Genellikle halk arasında önemli bir uygulama sahası bulan örme işleri, gerek renk, gerekse motif yönünden, üslubu ve yapılışı çok zengindir (Berker ve Durul, 1971: 31).

Günümüzün değişen sosyal, kültürel ve ekonomik koşulları geleneksel Türk ailesinde önemli yapısal değişikliklere yol açmıştır. Bu durum kadının evinin dışındaki sosyal hayatta rol almasını, sorumluluk üstlenmesini gerektirmiştir. Bu da ev içinde el işlerine ayrılan zamanı önemli ölçüde azaltmıştır. Bu nedenle birçok el sanatımız ya hiç yapılmamakta ya da sınırlı sayıda üretilmektedir.

Ülkemizde tüm el sanatlarında olduğu gibi, el örgüsü dantellerinde kaynak ve kültürel yönlerden değerlendirilmelerini yapabilmek için, tarihsel gelişim, kurumsal üretim biçimi değişikliği ve günümüzdeki durumu açılarından ele almakta yarar vardır.

Çeyiz geleneğinde, el sanatlarımızın en önemli türlerinden biri olan “Örme sanatı” ve bunun içinde tığ örücülüğünün önemli bir bölümünü oluşturan danteller büyük bir yer teşkil etmektedir.

Dantel kelime karşılığı olarak, genellikle kadınlar tarafından iğne, tığ ve mekikle örülen veya makinede dokunan yatak takımlarında ve çamaşırlarda kullanılan zarif süsleme malzemesidir. Teknik açıdan iğne ve tığ işleri tek iplik sistemine giren birer el sanatı türüdür. Yani tek ipliğin iğne tığ aracı ile ilmeler halinde düğümlenmesi sonucu meydana gelir. İğne ile yapılanlar iğne oyası ve iğne danteli, tığ ile yapılanlar ise dantel adını alırlar (Kaya, 1980: 30).

Ülkemizde dantel örücülüğü konusunda çok az sayıda araştırmaya rastlanmakta ve yeteri derecede kaynak oluşmadığı anlaşılmaktadır. Günümüzde, el sanatlarımızın geçmişteki ve bugünkü durumunu ortaya koyabilmek, kültürel birikim olarak değerlendirmesini yapabilmek için bugünkü örneklerden yola çıkarak geçmişle olan bağları kurmak zorunluluğu doğmuştur.

Bu araştırmada, Karadeniz Bölgesinde konumlanmış olan İnebolu'daki tığ örgüsü dantel perdeler üzerinde çalışılmıştır. Hedeflenen amaç, İnebolu yöresinde bulunan bir grup tığ örgüsü dantel perdenin, teknik, gereç, renk, bezeme ve kompozisyon özelliklerini ortaya koymaktır. Her kesimin kullandığı, toplumumuzun yaşayışını, zevkini, ihtiyaçlarını, geleneklerini ve becerilerini taşıyan paha biçilmez değerler olarak bizlere miras kalan milli kültürümüzün önemli belgeleri arasında yer alan dantellerimizin tanıtılması ve yaşatılması, yeni uygulamalara örnek teşkil etmesi açısından bu araştırma önemlidir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın materyalini, İnebolu yöresinde bulunan 16 adet tığ örgüsü dantel perde oluşturmaktadır. Dantel perdelerin fotoğrafları çekilmiştir. İnebolu yöresinde yapılan araştırmada dantel perdelerin hangi yönleriyle inceleneceğini tespit etmek için bir gözlem fişi geliştirilmiştir. Gözlem fişinde ilgili koleksiyon, koleksiyona geliş tarihi, koleksiyona geliş biçimi, inceleme tarihi, ürünün onarım görüp görmediği, ürünün cinsi, ürünün boyutları, kullanım alanı, kullanılan malzemeler, uygulanan teknikler, kullanılan renkler, seçilen konu, kompozisyon özellikleri başlıkları bulunmaktadır. Geliştirilen gözlem fişi her ürün için kaynak kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda tek tek doldurulmuştur. Araştırma yöresi ve konu ile ilgili literatür taranmıştır. Araştırma materyalini oluşturan 16 adet ürünün fotoğraf ve kompozisyon bilgilerine yer verilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

1. İnebolu Yöresi Hakkında Genel Bilgi

İnebolu, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer almaktadır. Kuzeyden Karadeniz'le çevrili olan ilçe doğuda Abana ve Bozkurt, batıda Cide, güneyde ise Devrekani, Küre ve Azdavay ilçelerine komşudur. Batı Karadeniz bölümünün hemen kıyı gerisinden itibaren yükselen, kıyıya paralel uzanan İsfendiyar(Küre) genç kıvrım dağlarının kuzey eteklerinde yer alan ilçe, batıda Terme Çayı'na kadar sokulmaktadır. 599 km.2'lik alan sahip olan İnebolu'nun kıyından 14-18 km. kadar içerilerine sokulan güney sınırı Zarbana Çayı'nın ikiye ayrıldığı kısmın biraz kuzeyinde Karadeniz'e yaklaşmaktadır. İstiklal savaşı sırasında memleketin kurtuluşunda önemli bir yeri olan, geçmişin kalabalık, ihtişamlı bir ticaret merkezi olan çok eski bir yerleşim merkezidir. Merkez Nüfusu 9800 dır (<http://tr.wikipedia.org>, 07.06.2009).

2. Ürünlere İlişkin Bulgu ve Tartışma

2.1. Dantel Perdelerin Üretim Tarihleri

Araştırma kapsamında incelenen dantel perdelerin üretildiği tarihlere ilişkin veriler değerlendirildiğinde, dantel perdelerin % 31,25'inin 1990-1997 yılları, % 25'inin 1950-1957 yılları, %18,75'inin 1960-1967 yılları, % 12,5'inin 1932-1947 yılları arasında örüldüğü belirlenmiştir.

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde, dantel perdelerin büyük bir kısmının kendileri tarafından örüldüğü, birkaçının da aile büyükleri tarafından hediye verildiği öğrenilmiştir.

2.2. Dantel Perdelerde Uygulanan Teknikler

Araştırma kapsamında incelenen dantel perdelerin tümünde tığ örgü tekniklerinden zincir, kroşe ve trabzan teknikleri, bir örnekte sık ilmek ve britleri çaprazlama tekniği kullanılmıştır.

Dantel perdeler tığ örücülüğünde kullanılan temel tekniklerden literatürde zincir, kroşe, trabzan, britleri çaprazlama, sık ilmek (Atay, 1997: 407-411-416) adlarıyla bilinen, yörede zincir, dolgu, kafes ve sık iğne olarak ifade edilen tekniklerle oluşturulmuştur.

2.3. Dantel Perdelerin En-Boy Ölçüleri

Bu çalışmada incelenen dantel perdelerin en ve boy ölçülerine ilişkin veriler değerlendirilmiş ve tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Dantel perdelerin en ve boy uzunluğu (cm) değerlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

		N	$\bar{X}$	Min	Max
Dantel Perdeler	En	16	53	14	146
	Boy	16	106	45	271

Araştırma kapsamında incelenen dantel perdelerin en (cm) değerleri ortalaması 53 cm. boy (cm) değerleri ise 106 cm. olarak tespit edilmiştir. Perdelerin minimum ve maksimum en (cm) 14 cm. ile 146 cm. arasında, boy (cm) değerlerinin ise 45 cm. ile 271 cm. arasında değişiklik göstermektedir. Tabloda dantel perdelerin ortalama değerleri ile minimum ve maksimum değerler arasında birbirinden farklı boyutlarda olduğu görülmektedir. Dantel perdelerin kullanım yerlerinin farklı oluşu ve değişik kişiler tarafından üretilmiş olmaları en-boy uzunluklarının farklılıklarının nedenleri olarak sayılabilir.

2.4. Dantel Perdelerde Kullanılan Bezemeler

Araştırma kapsamında incelenen dantel perdelerde uygulanan bezemeler değerlendirildiğinde, dantel perdelerin % 43,75'inde geometrik, bitkisel bezeme, % 18,75'inde geometrik, bitkisel, nesneli bezeme, % 12,5'inde geometrik bezeme, %12,5'inde bitkisel bezeme, % 6,25'inde geometrik, figürlü bezeme, % 6,25'inde geometrik, nesneli bezeme uygulandığı tespit edilmiştir.

Perdelerde ağırlıklı olarak geometrik ve bitkisel bezeme uygulanmıştır. Geometrik bezemeler, düz çizgi, zigzag, yarım daire, kare, dikdörtgen, üçgen, diyagonal şekiller, V şekilleri, bitkisel bezemeler, çiçek, dal, yaprak, kiraz, gül, lale, papatya, nesneli bezeme, püskül, fiyonk, kalp, figürlü bezeme, kelebek şeklinde görülmüştür. Geometrik bezemelerin dantellerde yaygın olarak kullanılma sebebi tığ örücülüğünde kullanılan tekniklerin daha rahat uygulanması olarak düşünülebilir. Yörede dantellere çeşitli adlar verilmektedir.

Bunlardan bazıları, “Yaver Kordonu”, “Gönül Kilidi”, “Hanım Gerdanı”, “Kirazlı”, “Yağmur”, “Kâtip Defteri”dir.

Resim 1. Yörede “Kirazlı” adı verilen geometrik ve bitkisel bezemeli perde kenarı danteli (Geometrik bezeme: Düz çizgi, zigzag, Bitkisel bezeme: Dal, yaprak, kiraz)

Resim 2. Yörede “Yaver Kordonu” adı verilen bitkisel, geometrik ve nesneli bezemeli perde kenarı danteli (Bitkisel bezeme: Çiçek, yaprak ve dallar, Geometrik bezeme: Düz çizgi, zigzag, Nesneli bezeme: Püskül)

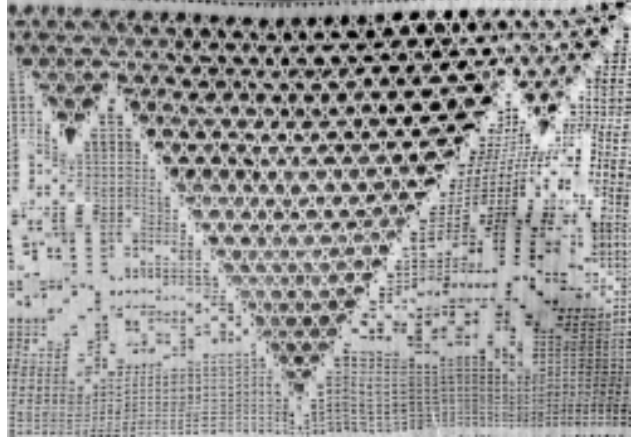
Resim 3. Yörede “Kâtip Defteri” adı verilen geometrik bezemeli dantel perde (Geometrik bezeme: Düz çizgi, V şekilleri, kare)

Resim 4. Bitkisel bezemeli dantel perde (Bitkisel bezeme: Yaprak)

Resim 5. Geometrik ve nesneli bezemeli dantel perde (Geometrik bezeme: Düz çizgi, zigzag, Nesneli bezeme: Kalp)

Resim 6. Geometrik ve figürlü bezemeli perde kenarı danteli (Geometrik bezeme: Düz çizgi, V şekilleri, Figürlü bezeme: Kelebek)

Resim 7. Bitkisel, geometrik ve nesneli bezemeli perde kenarı danteli (Bitkisel bezeme: Çiçek, yaprak ve dallar, Geometrik bezeme: Düz çizgi, yarım daire, Nesneli bezeme: Fiyonk)

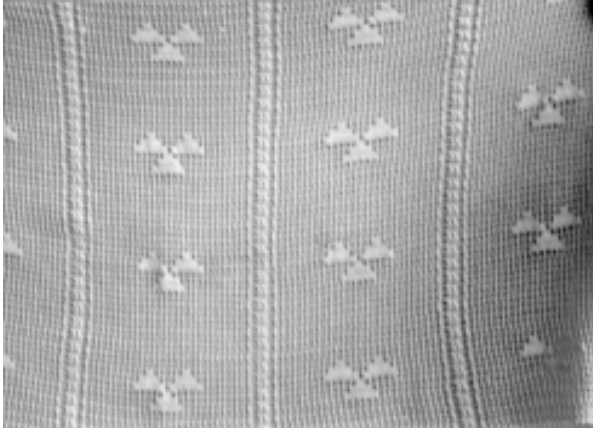
Resim 8. Yörede "Hanım Gerdanı" adı verilen geometrik ve bitkisel bezemeli perde kenarı danteli (Geometrik bezeme: Düz çizgi, kare, dikdörtgen, Bitkisel bezeme: Yaprak)

Resim 9. Bitkisel, geometrik ve nesneli bezemeli perde kenarı danteli (Bitkisel bezeme: Çiçek, Geometrik bezeme: Düz çizgi, yarım daire, Nesneli bezeme: Fiyonk)

Resim 10. Bitkisel ve geometrik bezemeli perde kenarı danteli (Bitkisel bezeme: Çiçek, kıvrık dallar, yaprak, Geometrik bezeme: Düz çizgi)

Resim 11. Yörede "Yağmur" adı verilen geometrik bezemeli dantel perde (Geometrik bezeme: Düz çizgi, üçgen)

Resim 12. Yörede "Gönül Kilidi" adı verilen geometrik ve bitkisel bezemeli perde kenarı danteli (Geometrik bezeme: Düz çizgi, kare, Bitkisel bezeme: Çiçek)

2.5. Dantel Perdelerde Kompozisyonlar

Dantel perdelerin % 56,25'inde bağlantılı düzgün sıralamalı kompozisyon düzeni, % 31,25'inde atlamalı kompozisyon düzeni, % 12,5'inde bağlantısız düzgün sıralamalı kompozisyon düzeni tercih edilmiştir.

Dantel perdelerin kompozisyonunda, ağırlıklı olarak bağlantılı düzgün sıralamalı kompozisyon düzeni uygulanmıştır. Objeyi oluşturan dantel perdelerde atlamalı kompozisyonlar kullanılmıştır. Kumaşın ucuna dikilen dantellerin bir kenarı düz şekildedir. Dantellerin kumaşa daha kolay dikilebilmesi için böyle uygulandığı düşünülebilir. Dantel perdelerin uçları püsküller ve yörede kurt adı verilen britlerle oluşturulmuş süsleme tekniği ile temizlenmiştir. Dantel perdelerin birçoğu kullanılmakta, kumaşa dikilmemiş olanları sandıklarda saklanmaktadır.

Resim 13. Atlamalı kompozisyon düzeninde dantel perde (Uçları püsküllerle temizlenmiş)

Resim 14. Atlamalı kompozisyon düzeninde dantel perde (Uçları püsküllerle temizlenmiş)

Resim 15. Bağlantısız düzgün sıralamalı kompozisyon düzeninde perde kenarı danteli (Uçları kurt adı verilen britlerle temizlenmiş)

Resim 16. Bağlantılı düzgün sıralamalı kompozisyon düzeninde perde kenarı danteli (Uçları püsküllerle temizlenmiş)

2.6. Dantel Perdelerde Kullanılan Araç-Gereçler

Dantellerde kullanılan araç tığdır. Örgü gerci olarak genellikle 50-60 ve 70 numara pamuk ipliği kullanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında İnebolu Yöresinde bulunan 16 adet dantel perde incelenmiştir. Yörede yapılan incelemelerde, giyim ve ev eşyalarının süsleme açısından bir parçasını oluşturan ve Türk el sanatları içinde kendine özgü bir yeri olan el örgüsü danteller, hemen hemen her evde karşımıza çıkmıştır. İnebolu yöresinde, objeyi süsleyen perde kenarı dantellerinin yanı sıra, objeyi oluşturan dantel perdeler de dikkati çekmektedir.

Yörede dantel perdelerin kendine has geleneksel bir yapısı olduğu göze çarpmaktadır. Bazı kaynak kişilerin ifadesine göre dantel perdeler yörede “Biliz” adı verilmektedir. Yöredeki bireylerin dantel perdelerin yanı sıra çeşitli tuğ dantellerini de yaptığı saptanmıştır. Bunlardan başlıcaları, yatak takımları, divan örtüleri, yastıklar, kırlentler, masa, sehpa, televizyon, vitrin örtüleri, mutfak raf örtüleri, tepsi örtüleridir.

Geleneklerine bağlı, son derece çağdaş İnebolu hanımları, dantel perdeleri genellikle çeyiz ve günlük kullanım için örmektedirler.

Tuğ örücülüğünde kullanılan temel tekniklerden literatürde zincir, kroşe, trabzan, britleri çaprazlama, sık ilmek (Atay, 1997: 407-411-416) adlarıyla bilinen, yörede zincir, dolgu, kafes ve sık iğne olarak ifade edilen tekniklerle oluşturulan danteller genelde Amerikan bezine dikilmiştir. Dantellerin uçları püsküller ve yörede kurt adı verilen dolgularla oluşturulmuş süsleme tekniği ile temizlenmiştir. Örgü gereci olarak genellikle 50-60 ve 70 numara pamuk ipliği kullanılmıştır.

Dantel perdelerin en-boy ölçülerinin farklı boyutlarda olduğu gözlenmiştir. Dantel perdelerin kullanım yerlerinin farklı oluşu ve değişik kişiler tarafından üretilmiş olmaları bu farklılıkların nedenleri olarak sayılabilir.

Dantel perdelerde genellikle bağlantılı düzgün sıralamalı kompozisyon düzeni ve atlamalı kompozisyonlar tercih edilmiştir.

Yeni yapılan dantel perdeler onarım görmemiş ve iyi durumdadır. Ortalama 30 ve 50 yıl arası dantel perdelerde iplik kopmaları olduğu ve bunların iğne ile dikilerek onarıldığı görülmüştür. Dantel perdelerin birçoğu kullanılmakta, kumaşa dikilmemiş olanları sandıklarda saklanmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan dantel perde örneklerinde konu olarak bitkisel, geometrik, nesnel ve figürlü bezemelere yer verilmiştir. Bitkisel bezemelerde, gül, lale, papatya çiçekleri, kiraz, yaprak ve kıvrık dallar, geometrik bezemelerde, düz çizgi, zigzag ve diagonal şekiller, nesnel bezemelerde kalp, fiyonk ve püskül, figürlü bezemelerde ise kelebek motifleri yer almaktadır.

Yörede dantellere çeşitli adlar verilmektedir. Bunlardan bazıları, “Yaver Kordonu”, “Gönül Kilidi”, “Hanım Gerdanı”, “Kirazlı”, “Yağmur”, “Kâtip Defteri” dir.

Yörede, sandıklarda saklanan danteller gün ışığına çıkarılarak bilimsel araştırma teknikleri ile araştırma, inceleme yapılarak belgelendirilmeli, motif özelliklerini bozmadan çağdaş bir sanat anlayışı ile yorumlanmasına önem verilmelidir. Yöre halkı, el örgüsü dantelleri, yaşatmaya ve üretmeye teşvik edilmeli, üretici durumuna geldiklerinde aile ekonomisine katkıda bulunabilecekleri belirtilmelidir.

Zorunlu gereksinim veya süs eşyası olarak kullanmaya yönelik, üretenlerin desen, renk, model gibi zevklerine hitabeden, kişisel yaratıcılık gerektiren uğraşların bireylere öğretilmesine özen gösterilmelidir.

El sanatlarındaki geleneksel şekil, desen, renk, motif, yapılış tekniği vb. durumlar aynen korunmalıdır. Ayrıca, bunlardan esinlenerek çağdaş veriler ve yorumlarla yeni tasarımlar geliştirilmeli ve uygulamalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

ATAY A. (1997), Örucülük, Milli Eğitim Basımevi.

BARIŞTA H. Ö. (1984), “*Divan-ü Lugat-it Türk’de Dokuma ve Dokumanın Üzerine Yapılan Bezemeler Çevresinde Kümelenen İfadeler*”, 2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

BERKER N. - Durul, Y. (1971), Türk İşlemelerinden Örnekler, İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

DE DİLMONT T. (1951), Encyclopedie Des Duvrages De Dames Par, France, Editions Mulhouse.

ERONÇ P. (1984), Giyim Süsleme Teknikleri, İstanbul, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.

KAYA R. (1980), Türkiyemiz, İstanbul.

ÖZBEL K. (1951), El Sanatları II Oya ve Oya Çeşitleri, Ankara, CHP. Halkevleri Bürosu Kılavuz Kitaplar.

TASMACI M. (1984), “*Halk Sanatı Örmeye Desenlerinin Modern Örmeye Makinelerinde Uygulanması*”, III.Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

<http://tr.wikipedia.org> (07.06.2009)